

BILI KROVI
I JAPJENICE

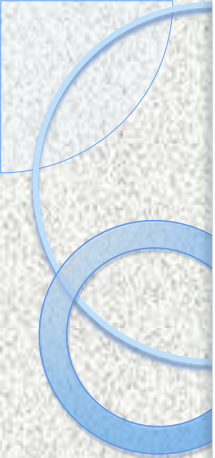
- Pučišća na Braču do nedavna su bila prepoznatljiva po svojim bijelim kamenim krovovima.

- Krovovi su bili premazani vapnom.

- Vapno je kemijski kalcijev oksid (CaO) koji se dobiva pečenjem vapnenca ili prirodnog kalcijeva karbonata (CaCO_3).

-
- Proizvodnja vapna seže još iz rimskog razdoblja.
  - Vapnarstvo je bilo značajna gospodarska djelatnost u zavičaju, a vapno povijesno najvažniji građevno-vezivni materijal.

Vapno se upotrebljavalo

- za premazivanje krovova
- bojanje unutrašnjih i vanjskih zidova
- kao vezivni materijal
- u poljoprivredi

- Vapno se proizvodilo u japjenicama.

- JAPJENICA je peć za pečenje vapna.

Postupak gradnje japjenice

- Izbor mjesta na kojemu će se izgraditi japjenica
  - okolno kamenje mora biti „meki vapnenac” podatan sagorijevanju
  - izdašnost zemlje pločastim kamenjem za zidanje japjenice
  - dovoljno granja i drva za održavanje vatre u ložištu
  - blizina mora radi transporta vapna

- Mlatinje brdo

- Kopa se rupa u zemlji promjera 2,5 metra.

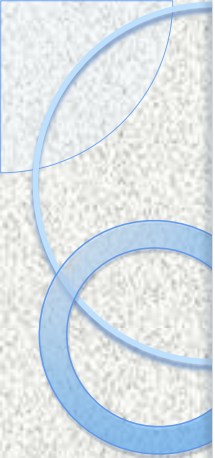

- Rupa se oblaže velikim kamenim pločama.

- S unutarnje strane građevine izvode se „dušnici” koji dovode zrak u ložište.

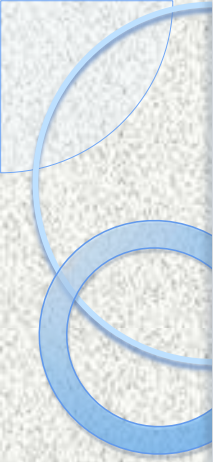
- U razini zemlje ostavlja se mali otvor za vrata japjenice.

- Krovište japjenice natkriva se velikim kamenim pločama (svoltavanje).

- Rupa se zatvara velikim kamenom.

- Nad površinom zemlje podiže se kupolasta građevina visine oko 1,5 m.
To je *grota* – kamena masa koja će izgorijevanjem postati vapno.

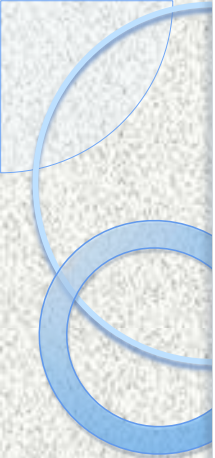

- Na japjenicu se slaže mnoštvo manjeg kamenja da u potpunosti ispuni grotu.

- Krovište se naslanja na prošireni vijenac (barbakon).

- Čisti kameni dio japjenice se ovija (zaštićuje) tanjim kamenim pločama (*košujicon*) prije nasipanja zemlje u barbakonu.

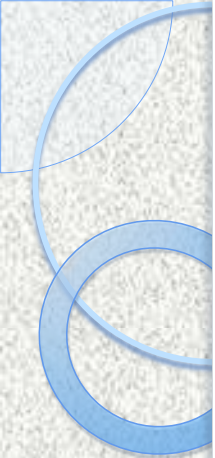

- Na krov japjenice se postavlja veliki kamen (*pivac*).

- *Zašto nema sačuvanih japjenica?*
- Nakon 8 ili 10 dana intenzivnog loženja krovni kamen se uruši, jer se sagorijevajući pretvorio u vapno.

*„Vāzda ātēnat
Da se õgonj ne ugõsi”*